

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2007-150-0364
Dok.: LBN42542

Besvarelse af spørgsmål nr. 198 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del).

Spørgsmål:

”Det fremgår af et indlæg af Hanne Reintoft i Politiken 23/1-07 (Lad os ikke slås igen), at Hanne Reintoft på baggrund af en afgørelse fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om adgang til det svenske sikkerhedspolitis sagsakter i begrænset omfang har fået aktindsigt i PET’s arkiver.

- Ministeren bedes redegøre for sagen, herunder den pågældende afgørelse fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og konsekvenserne heraf.
- Gælder tilsvarende adgang til aktindsigt for andre?”

Svar:

1. Den omtalte dom blev afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol den 6. juni 2006 i sagen Segerstedt-Wiberg m.fl. mod Sverige. Sagen omhandlede klager fra fem svenske borgere, der alle var registreret i det svenske politis efterretningstjenestes register. De pågældende havde søgt om aktindsigt i alle dokumenter, der måtte være registreret om dem, og havde fået udleveret udvalgte dokumenter af forskelligt art, men havde fået afslag på at blive underrettet om det fulde omfang, hvori der blev opbevaret oplysninger om dem i registeret. Klagerne påstod bl.a., at såvel selve opbevaringen af de oplysninger, de havde fået aktindsigt i, som den manglende adgang til fuld aktindsigt krænkede artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (ret til respekt for privatliv og familieliv). De fik delvist medhold.

Menneskerettighedsdomstolen fandt således, at oplysningerne om klagerne vedrørte deres privatliv, og at efterretningstjenestens opbevaring af oplysningerne var et indgreb i klagernes ret til respekt for privatliv efter artikel 8, stk. 1. Indgrebet var imidlertid sket i overensstemmelse med loven og forfulgte et legitimt formål, nemlig at forebygge uro eller kriminalitet og at beskytte den nationale sikkerhed, jf. artikel 8, stk. 2. Tilbage stod vurderingen af, om indgrebet var nødvendigt i et demokratisk samfund, dvs. om indgrebet var underbygget af relevante og tilstrækkelige grunde og var proportionalt i forhold til de forfulgte formål. I den forbindelse måtte der fore-

tages en afvejning af statens interesse i at beskytte sin nationale sikkerhed og bekæmpe terrorisme over for alvoren af indgrebet i de forskellige klageres ret til respekt for privatliv.

Menneskerettighedsdomstolen foretog herefter en konkret vurdering i de enkelte tilfælde, herunder om den fortsatte opbevaring af hver enkelt oplysning, som klagerne havde fået aktindsigt i, var relevant og nødvendig i forhold til formålet med registret og nåede bl.a. frem til følgende:

- Den stadige opbevaring i 2006 af oplysninger vedrørende offeret for en bombetrussel i 1990 fandtes berettiget af hensyn til forebyggelse af kriminalitet.
- Opbevaring af oplysninger om deltagelse i et politisk møde i Warszawa i 1967 var ikke berettiget i 2006 af hensyn til nationens sikkerhed, henset til oplysningens karakter og alder.
- Selv om det havde været relevant at opbevare oplysning om opfordring til voldelig modstand mod politiet i 1969, var opbevaringen ikke nødvendig 30 år senere.
- Opbevaring af oplysning om medlemskab af et politisk parti, der opfordrede til vold i sit partiprogram, var ikke nødvendig, idet ingen konkrete handlinger eller udtalelser fra partiets ledere eller medlemmer afspejlede nogen støtte til opfordringen i programmet næsten 30 år efter partiets opståen.

Der var således tale om en meget konkret begrundet afgørelse i forhold til opbevaringsspørgsmålet.

Med hensyn til spørgsmålet om aktindsigt udtalte Menneskerettighedsdomstolen, at afslaget på at blive underrettet om det fulde omfang, hvori der blev opbevaret oplysninger om klagerne i efterretningstjenestens register, ligeledes er et indgreb i klageres ret til respekt for privatlivet efter artikel 8, men fandt, at indgrebet var i overensstemmelse med loven og forfulgte legitime formål, jf. artikel 8, stk. 2. Endvidere bemærkede Menneskerettighedsdomstolen, at et afslag på fuld adgang til en national efterretningstjenestes register er nødvendigt, når staten legitimt kan frygte, at udleveringen af sådanne oplysninger kan bringe effektiviteten af et hemmeligt overvågningssystem til beskyttelse af nationens sikkerhed og bekæmpelse af terrorisme i fare. Staten har i den forbindelse en vid skønsmargin, og i den konkrete sag fandt Menneskerettighedsdomstolen ikke grund til at kritisere den svenske stats afvejning af disse hensyn over for den enkeltes interesse i at blive underrettet om det fulde omfang, hvori der blev opbevaret oplysninger om dem i efterretningstjenestens register.

2. Det kan oplyses, at Udvalget vedrørende Politiets og Forsvarets Efterretningstjenester bl.a. har til opgave at overveje en række spørgsmål vedrørende efterretningstjenesternes registrering af i Danmark hjemmehørende personer og organisationer samt behandlingen og opbevaringen af tjenesternes oplysninger herom. På grundlag heraf skal udvalget udarbejde forslag til nye og klare regler på området. Udvalget skal i den forbindelse også overveje spørgsmålet om den enkelte borgers adgang til at få oplysning om, hvorvidt vedkommende er registreret i efterretningstjenesternes registre. Endvidere skal udvalget overveje, om der kan etableres en særlig oplysningsordning, der giver adgang til (historiske) oplysninger.

3. Hvad angår spørgsmålet om, i hvilket omfang personer kan få adgang til oplysninger om de pågældende selv i Politiets Efterretningstjenestes arkiver, kan det oplyses, at tjenesten ikke er omfattet af persondataloven jf. lovens § 2, stk. 11, og dermed heller ikke af lovens regler om egenaccess.

Heller ikke efter forvaltningsloven er der adgang til partsaktindsigt i Politiets Efterretningstjenestes virksomhed. Det skyldes, at forvaltningslovens regler om partsaktindsigt alene gælder for behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 1, og § 9, stk. 1. Det bemærkes herved, at Politiets Efterretningstjeneste ikke – som politidirektørerne i de enkelte politikredse – har kompetence til at rejse og træffe afgørelse i straffesager. Giver Politiets Efterretningstjenestes efterforskning grundlag for at rejse sigtelse, overgives sagen således til vedkommende anklagemyndighed.

Offentlighedsloven gælder i medfør af lovens § 2, stk. 1, 1. pkt., ikke for sager inden for strafferechtsplejen. Det betyder, at størstedelen af Politiets Efterretningstjenestes virksomhed ikke er omfattet af reglerne om aktindsigt i offentlighedsloven.

I de få tilfælde, hvor efterretningstjenestens virksomhed ikke er en del af strafferechtsplejen (f.eks. sager om sikkerhedsgodkendelse), giver offentlighedsloven mulighed for, at aktindsigt kan afslås, hvis det kan skade efterretningstjenestens virksomhed at give aktindsigt, jf. navnlig lovens § 13, stk. 1, nr. 1-3 (hensynet til statens sikkerhed, udenrigspolitiske forhold, samt opklaring og forfølgning af lovovertrædelser).

På grundlag af den nævnte lovgivning er det Politiets Efterretningstjenestes faste og langvarige praksis, at der i almindelighed ikke – heller ikke ud fra princippet om meroffentlighed, jf. offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt. – gives aktindsigt i oplysninger, som efterretningstjenesten har om en person.

Baggrunden for denne retstilstand er, at det vil kunne skade Politiets Efterretningstjenestes virksomhed (med at overvåge, forebygge og modvirke forbrydelser mod bl.a. statens sikkerhed), hvis

der gives en person indsigt (egenaces) i oplysninger, som efterretningstjenesten har om den pågældende.

Det bemærkes i den forbindelse, at efterretningstjenesten i vidt omfang modtager oplysninger fra samarbejdspartnere i ind- og udland, og at det er en forudsætning for modtagelsen af disse oplysninger, at de alene anvendes til efterretningsmæssig brug og ikke videregives til andre. Hvis Politiets Efterretningstjeneste tilsidesætter hensynet til samarbejdspartnere og kilder, vil det ikke blot konkret kunne bringe kilder eller andre personer i fare, men tillige mere generelt kunne få den effekt, at tjenesten ikke fremover modtager relevante oplysninger. En sådan udvikling ville påvirke tjenestens effektivitet og således kunne få indflydelse på den danske stats sikkerhed.

Det oplyses i almindelighed heller ikke, at efterretningstjenesten ikke er i besiddelse af oplysninger om en navngiven person.

Dette skyldes, at det også vil kunne skade efterretningstjenestens virksomhed, hvis personer, om hvem efterretningstjenesten ingen oplysninger har, fik dette at vide. Gjorde man det, ville en person, der ikke fik denne oplysning, modsætningsvis kunne slutte, at efterretningstjenesten er i besiddelse af oplysninger om den pågældende.

4. Vedrørende den konkrete aktindsigtsanmodning fra Hanne Reintoft, som der henvises til i spørgsmålet, har Politiets Efterretningstjeneste oplyst, at tjenesten efter en konkret vurdering undtagelsesvis har imødekommet en anmodning fra den pågældende om aktindsigt i et dokument i Politiets Efterretningstjenestes såkaldte DIIS-samling (Dansk Institut for Internationale Studier).

Politiets Efterretningstjeneste har i den forbindelse oplyst, at der ved tjenestens afgørelse herom navnlig er lagt vægt på, at Hanne Reintoft specifikt er nævnt i dokumentet, at dokumentet er blevet afklassificeret til brug for DIIS' udredning "Danmark under den kolde krig", og at indholdet af dokumentet i et vist omfang er offentliggjort i denne udredning.

Politiets Efterretningstjeneste har samtidig oplyst, at Hanne Reintoft den 12. februar 2007 har anmodet tjenesten om aktindsigt i alle registreringer og sagsakter vedrørende hendes person. Politiets Efterretningstjeneste har endnu ikke færdigbehandlet denne aktindsigtsanmodning.